

Kvíz o Poľsku

Zabav sa a skús odpovedať

na 100 otázok.

Na výhercov čakajú ceny.

9. časť

Poľsko v srdci Bratislavy už 70 rokov

fot.: zdroj flickr MSZ PL, autor: Mariusz Cieszewski

Kvíz 100 otázok o Pol'sku

100 otázok v 10 častiach na témy:

1. Všeobecné informácie, 2. Zemepis, 3. Dejiny, 4. Jazyk a literatúra, 5. Film a divadlo, 6. Výtvarné umenie, 7. Šport a turistika, 8. Veda a vzdelávanie, 9. Hudba, 10. Známi Poliaci.

Okrem rozptýlenia a zábavy účastníci tohto kvízu po elektronickom odoslaní správnych odpovedí budú mať možnosť získať vecné odmeny pripravené pri príležitosti jubilea Pol'ského inštitútu v Bratislave.

Máme pre vás pripravených 10 cien, ktoré účastníci získajú na základe najlepších bodových výsledkov, a v prípade rovnakého počtu bodov rozhodne losovanie.

Odpovede zasielajte e-mailom na adresu: **teresa.lukacova@instytutpolski.org** podľa nasledovnej schémy: v e-maile s názvom predmetu Kvíz o Pol'sku uveďte číslo časti kvízu, následne číslo otázky, a následne číslo správnej odpovede. Účastník sa podpíše len kontaktnou mailovou adresou.

Srdečne vás pozývame vyriešiť deviatu časť, ktorá vás prevedie všeobecnými znalosťami o pol'skej hudbe.

100 otázok o Poľsku

9. časť

Hudba

fot.: zdroj flickr MSZ PL, autor: Mariusz Cieszewski

Z histórie Poľskej hudby

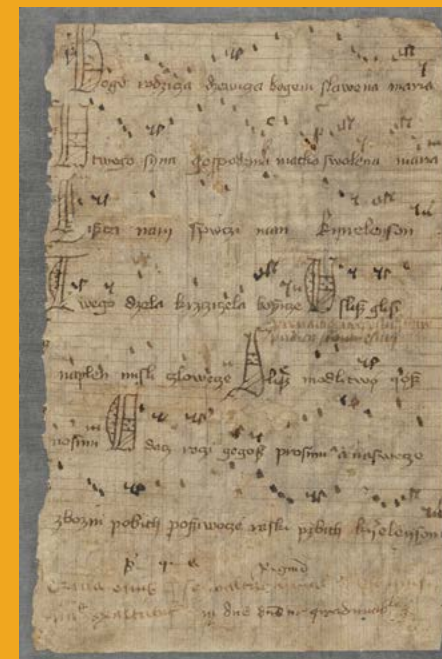
Začiatky hudby v Poľsku prišli spolu s christianizáciou – po zavedení presného hudobného zápisu sa začal používať gregoriánsky piesňový zborník (v Poznani od r. 968). Národný štýl sa začal v poľskej hudbe naplno formovať v období romantizmu. Prekvitala husľová (**K. J. Lipiński**), a najmä klavírna tvorba (skladby **F. Lessla** a **M. Szymanowskej**). Najvýznamnejšou osobnosťou bol **F. Chopin**. Jeho dielo malo prelomový význam pre utvorenie poľského národného štýlu a malo obrovský vplyv na európsku klavírnú hudbu. V pol. 19. stor. sa do popredia dostala operná tvorba (**J. Damse**, **F. Mirecki**, **J. Nowakowski**, **J. Stefani**, **I. F. Dobrzyński**, **T. Nidecki**); najväčší význam mali diela **S. Moniuszka**, tvorcu poľskej národnej opery (*Halka*, *Strašný dvor*).

V 2. pol. 19. stor. sa najvýznamnejším tvorcom husľovej hudby stal **H. Wieniawski**; klavírnú hudbu zase tvorili **A. Stolpe**, **R. Statkowski**, **A. Rutkowski**, **I. J. Paderewski**, **H. Melcer**, a najmä **J. Zarębski**; symfonikmi boli **W. Żeleński** a **Z. Noskowski**. Na prahu 20. stor. predstavovalo hudobnú avantgardu Mladé Poľsko, ktoré tvorili **L. Różycki**, **K. Szymanowski**, **G. Fitelberg** a **A. Szeluto**, ako aj **M. Karłowicz**. Jeho symfonické poémy položili základy modernej orchestrálnej techniky.

V r. 1926 vznikol Spolok mladých hudobníkov Poliakov, ktorého členmi boli napr. **G. Bacewicz**, **M. Kondracki**, **R. Maciejewski**, **Z. Mycielski**, **W. Rudziński**, **K. Sikorski**, **M. Spisak**, **A. Szałowski**, **T. Szeligowski**, **S. Wiechowicz**, **B. Woytowicz**. Títo skladatelia si zakladali najmä na estetike neoklasicizmu.

Po r. 1956 nastal v Poľsku rozvoj mnohých hudobných druhov a štýlov, hudbu tiež tvorili **A. Bloch**, **H. M. Górecki**, **A. Panufnik**, **K. Penderecki**, **R. Twardowski**; v operných divadlách sa hrali diela **T. Bairda**, **Z. Bargielského**, **A. Blocha**, **E. Bogusławského**, **R. Palestra**, **K. Pendereckého**, **Z. Penherského**, **Z. Rudzińskiego**, **W. Rudzińskiego**, **R. Twardowského**, a z mladších – **K. Baculewského**, **P. Mykietyna**, **T. Sikoru**, **K. Sz wajgiera**, **L. Zielińskiej** a ďalších.

Presýtenosť avantgardnými tradíciami mala za následok to, že mnoho tvorcov začalo zjednodušovať svoj hudobný jazyk a používať dávnejšie štýly. Tento prístup sa stal najviditeľnejší v tvorbe **K. Pendereckého**, **H. M. Góreckého** a **W. Kilara**. V 80. rokoch umelecké vyvrcholenie dosiahla tvorba **W. Lutosławského**. V tomto období sa objavilo aj mladšie pokolenie skladateľov: **R. Augustyn**, **K. Baculewski**, **Z. Bagiński**, **P. Buczyński**, **E. Knapik**, **S. Krupowicz**, **A. Krzanowski**, **A. Lasoń**, **M. Małecki**, **P. Moss**, **G. Pstrokońska-Nawratil**, **M. Ptaszyńska**, **E. Sikora**, či autori prikláňajúci sa k postmodernizmu **P. Szymański**, **L. Zielińska** a skladatelia debutujúci v 80. a 90. rokoch **J. Grudzień**, **H. Kulenty**, **P. Mykietyn**.

1. Najstaršia poľská patriotická pieseň (13. stor.), ktorú spievali poľskí rytieri pred bitkou pri Grunwalde v r. 1410, je:

- 1 – „Gaude Mater Polonia“
- 2 – „Bogurodzica“
- 3 – „Weselą się wszyscy“ Hymna ku cti sv. Hedvigy
- 4 – „Pieśń o Wicklefie“

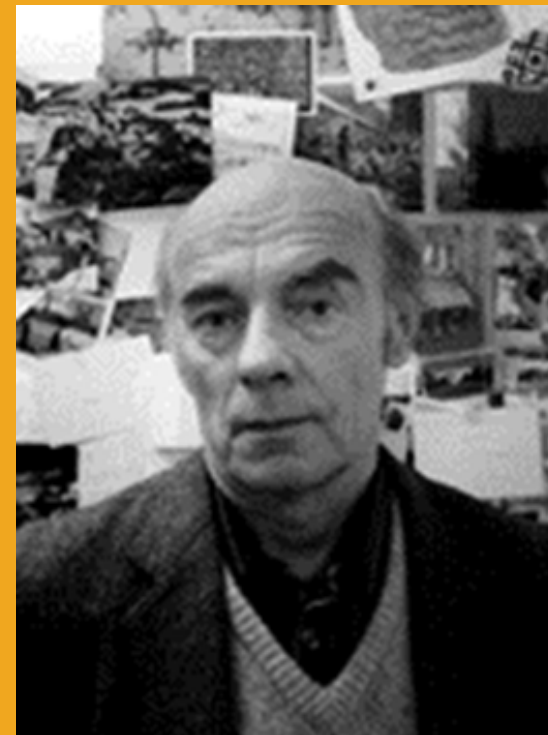

Pol'skí hudobníci a skladatelia v zahraničí – Roman Berger

Búrlivé dejiny Poľska spôsobili, že mnohí umelci vrátane hudobníkov museli z Poľska emigrovať a tvoriť v zahraničí. Najvýznamnejší z nich boli **Fryderyk Chopin** či **Ignacy Jan Paderewski**. Nezabúdajme ani na ďalších skladateľov: **Aleksandra Tansmana**, **Andrzeja Panufnika**, **Mieczysława Wajnb erga**, **Zygmunta Stojowského**, **Henryka Warsa** či **Jarosława Kapuścińskiego**. Z tvorcov zaoberajúcich sa populárnou hudbou stoja za zmienku **Basia** (**Barbara Trzetrzelewska**), **Jagoda Szmytka** či **Adam Palma**.

Slovenský skladateľ poľského pôvodu **Roman Berger** predstavuje ako umelec most medzi Slovenskom – krajinou, v ktorej sa ocitol nedobrovoľne – a rodným Poľskom, ktoré mu navždy ostalo v srdci. Ako syn poľského luteránskeho pastora zažil fašistické prenasledovanie oboch rodičov, neskôr mal na istý čas zákaz akejkoľvek tvorivej a pedagogickej činnosti. Napriek všetkému však podľa vlastných slov tieto udalosti svojho života vníma ako veľmi dôležitú skúsenosť. Je držiteľom mnohých slovenských aj zahraničných ocenení. Okrem komponovania sa venuje aj teoretickej a esejistickej činnosti. Medzi jeho diela patria napríklad: **Missa pro nobis**, **Post scriptum** či **Pesničky zo Zaoľžia** – skomponované na objednávku Slovenského komorného orchestra, ktorý je od svojho založenia v roku 1960 neodmysliteľne spojený s menom skvelého huslistu a umeleckého vedúceho – prof. **Bohdana Warchala**, ktorý ho viedol celých 40 rokov. Od roku 2001 je umeleckým vedúcim orchestra Warchalov žiak **Ewald Danel**. Obaja páni majú poľský pôvod.

„Filozofický hudobník“, ako **Romana Bergera** nazývajú, sa v tomto roku dožíva životného jubilea – okrúhlych 90 rokov. Viac o jeho živote a diele sa dozviete na: www.hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/36-roman-berger alebo vo filmovom portréte v réžii Mareka Šulíka **Roman Berger – lament, protest, nádej** (www.vimeo.com/113626154).

2. V ktorej slovenskej obci strávil tento významný skladateľ najtvrdšie roky normalizácie?

- 1 – v Zálesí
- 2 – v Dolnom Kubíne
- 3 – v Pezinku
- 4 – v Slovenskom Grobe

Pol'ské národné tance

Pol'ské národné tance pochádzajú z ľudovej kultúry, ale počas svojho historického vývoja sa zmenili natolko, že v súčasnosti majú s nimi už len málo spoločného. Poznáme 5 poľských národných tancov a 22 menej známych ľudových tancov, z ktorých väčšina už odišla do zabudnutia.

1) **Krakowiak** tanec v 2/4 takte, ktorý sa spočiatku tešil veľkej obľube najmä v chudobnejších vrstvách obyvateľstva, no neskôr si získal aj srdcia šľachty.

2) **Polonéza** je tanec s veľmi slávnostným charakterom, ktorým sa na kráľovských dvoroch začínali všetky dôležité bály. Polonéza bola známa aj v západnej Európe, čoho dôkazom je skutočnosť, že jej názov pochádza z francúzskeho jazyka.

3) **Mazúrka** je veľmi živý a veselý tanec. Tancovala sa na šľachtických dvoroch v Poľsku aj v zahraničí. Tento tanec je náročnejší, keďže sa vyznačuje častými rytmickými zmenami. Medzi najznámejšie skladby, na ktoré si mazúrku môžete zatancovať, patria skladby **Fryderyka Chopina**.

4) **Oberek** je rýchly tanec v 3/4 takte, ktorý je charakteristický veľkým počtom figúr, v ktorých sa tanečníci točia, dupocú a pospevujú.

5) **Kujawiak** je tanec v 3/4 takte pochádzajúci z regiónu Kujawy. Je pomalý, náladový a lyrický.

3. Ktorý z poľských národných tancov sa objavil vo filme slávneho poľského režiséra Andrzeja Wajdu – *Pán Tadeáš*?

- 1 – mazúrka
- 2 – kujawiak
- 3 – polonéza
- 4 – oberek

Stanisław Moniuszko (1819 – 1872), otec pol'skej opery

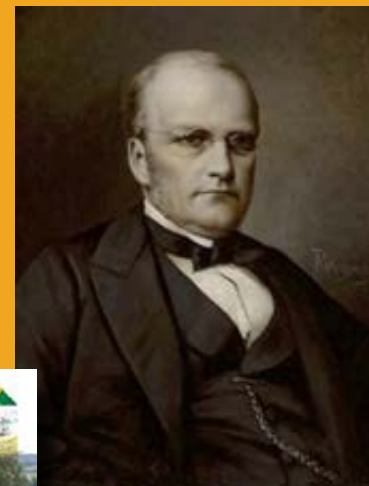
Do dejín sa **Stanisław Moniuszko** zapísal ako „otec pol'skej národnej opery“, a tiež ako popredný predstaviteľ piesňového žánru v pol'skej hudbe. Tvoril hudbu s národným charakterom, vo svojich kompozíciách používal výrazné prvky pol'ského folklóru, pričom zároveň využíval aj diela pol'ských básnikov. Je autorom vyše 300 piesní, mnohých oper, operet, baletov a chrámovej hudby.

Jeho prvá opera **Halka** mala premiéru v r. 1848 vo Vilniuse. Najväčší úspech však zaznamenala opera **Strašný dvor** vo Veľkom divadle vo Varšave v r. 1865, kde Moniuszko takmer 15 rokov pôsobil ako hlavný dirigent.

Väčšina piesní, ktoré skomponoval S. Moniuszko (presne 267), bola publikovaná v 12 zborníkoch pod názvom **Domáce spevníky**. Piesne boli určené na domáce muzicírovanie a využívali texty skvelých pol'ských básnikov vrátane **Adama Mickiewicza**, **Józefa Ignacyho Kraszewského** či **Jana Czczota**, vďaka čomu sa dodnes tešia veľkej popularite.

Umelecké dielo **Stanisława Moniuszka** popularizujú mnohé festivaly a súťaže. K najznámejším patrí **Medzinárodná spevácka súťaž Stanisława Moniuszka**

organizovaná od r. 1992 vo Veľkom divadle vo Varšave, ako aj **Moniuszkowski festival v Kudowe-Zdróji**, kde okrem hudobných podujatí prechádza ulicami mesta Moniuszkowski sprievod v pol'ských ľudových a šľachtických krojoch.

4. Na Medzinárodnej speváckej súťaži Stanisława Moniuszka vo Varšave v r. 2019 slávila úspech aj mladá slovenská sopranistka Slávka Zámečníková, ktorá získala 2. miesto. O koľkú súťaž v poradí išlo?

- 1 – desiatu
- 2 – ôsmu
- 3 – dvanásť
- 4 – päťnásť

Fryderyk Chopin (1810 – 1849)

Fryderyk Chopin bol poľský skladateľ a klavirista, ako aj tvorca poľskej národnej hudby. Chopin sa narodil v obci **Żelazowa Wola** (dodnes tam stojí jeho rodný dom, ktorý je sprístupnený pre návštevníkov). Vyrastal vo Varšave a jeho rodičia sa postarali o jeho umelecký rozvoj. Usilovne a rád hral na klavíri a neuveriteľne rýchlo sa stal virtuózom. Zároveň začal aj hudobne tvoriť. Ako 7-ročnému mu vyšla prvá skladba tlačou. Ako 8-ročný už verejne vystupoval. Vďaka častým cestám na vidiek sa stal z neho poľský vlastenec. Po skončení konzervatória začal koncertovať a všade slávil úspech. V Poľsku ho prirovnávali k Beethovenovi. V pohnutých časoch rozdelenia Poľska emigroval z vlasti a žil vo Viedni, Mníchove, Stuttgarte, a napokon sa v r. 1831 usadil v Paríži. Hoci pôsobil a komponoval v zahraničí, vo svojich dielach vždy zvýrazňoval poľské národné prvky – spevy či tance. Chopin napísal vyše 200 skladieb. Jeho hudba predstavuje vrchol romantickej klavírnej tvorby a dodnes patrí k základnému repertoáru klaviristov na celom svete. Medzi jeho najznámejšie diela patria polonézy, mazúrky a klavírne koncerty e mol a f mol.

V Poľsku si jeho hudbu je možné vypočuť napr. od mája do septembra počas bezplatných Chopinovských koncertov vo varšavských „Łazienkach Królewskich“, ako aj v Chopinovom rodisku v Żelazowej Woli.

Fryderykovi Chopinovi je venovaná jedna z najstarších klavírných súťaží, ktorá sa koná vo Varšave každých 5 rokov od r. 1927. Ďalší ročník (18) tejto najprestížnejšej

klavírnej súťaže sa mal konať v r. 2020, no vzhľadom na pandémiu bol presunutý na rok 2021.

Starostlivosť o dedičstvo poľského skladateľa je v rukách Národného inštitútu Fryderyka Chopina vo Varšave (www.nifc.pl/pl).

5. Hrob Fryderyka Chopina sa nachádza na cintoríne Père-Lachaise v Paríži, no v súlade s jeho vôľou je jeho srdce pochované v Poľsku. Kde?

- 1 – v Krakove na Waweli**
- 2 – vo Varšave v Kostole sv. Kríža**
- 3 – vo Varšave na Kráľovskom zámku**
- 4 – v Żelazowej Woli**

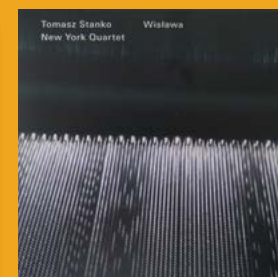
Pol'ský džez

Rozvoj džezu v 20. a 30. rokoch 20. storočia v Poľsku (napr. big-bandy **Zygmunta Karasińského** či **Henryka Warsa**) zastavila vojna a stalinovské časy – vtedy bola táto hudba totiž zakázaná. V období poststalinovského odmäku sa džez dostal z katakomb. Prvou významnou kapelou boli **Melomani**, a hlavným popularizátorom džezu bol **Leopold Tyrmand**, ktorého 100. výročie narodenia oslavujeme v tomto roku. Dôležitými podujatiami boli prvé medzinárodné džezové festivaly v Sopote (1956, 1957), a hneď na to sa vo Varšave po prvýkrát konal **Jazz Jamboree**, kultový džezový festival pre celú strednú Európu.

V tomto období svoju kariéru začínala celá generácia hudobníkov známych nielen v Poľsku, ale aj v celej Európe a USA – klavirista **Krzysztof Komeda-Trzcíński**, trubkár **Tomasz Stańko**, vibrafónista **Jerzy Milian**, saxofonisti **Zbigniew Namysłowski** a **Jan „Ptaszyn“ Wróblewski**. O niečo neskôr sa k nim pridali huslista **Zbigniew Seifert**, nevidomý klavirista **Mieczysław Kosz**, huslista a saxofonista **Michał Urbaniak** či **Wojciech Karolak** a **Andrzej Sadowski** na organe. Vyrástlo tiež nové pokolenie džezových spevákov: **Urszula Dudziak**, **Wanda Warska**, **Andrzej Dąbrowski**, **Ewa Bem**, **Stanisław Sojka**. Hrávali s najväčšími džezovými hudobníkmi v USA a Európe s Milesom Davisom na čele a nahrávali pre najvýznamnejšie štúdiá ako ECM.

Veľmi často títo „giganti“ poľského džezu pozývali mladých hudobníkov k spolupráci (napr. **Marcin Wasilewski** s kapelou **Simple Acoustic Trio**, ktorý dnes žne jeden úspech za druhým, sprevádzal **Tomasza Stańka**). Netreba zabúdať na úspechy klaviristu **Włodka Pawlika**, ktorého album *Night in Calisia*, získal cenu Grammy v r. 2014. Nové tendencie v improvizovanej hudbe priniesol pôvodom poľský smer yass, ktorý spája prvky džezu, rocku, punku, folku a free. Z tohto prúdu pochádza dnes najznámejší poľský džezmen klavirista **Leszek Możdżer**.

Poľský džez si upevňuje popularitu aj na Slovensku vďaka angažovaniu sa košického vydavateľstva Hevhetia. Od r. 2002 vydáva albumy mladých poľských interpretov, napr. klaviristov **Michała Tokaja**, **Agy Derlak** a **Pawła Kaczmarczyka**, spevákov **Anny Gadt** a **Grzegorza Karnasa** či huslistu **Bartosza Dworaka**. Za zmienku stojí aj spolupráca **Lukáša Oravca** s poľským klaviristom **Piotrom Wyleżołom** či **Jany Bezek** s poľskými hudobníkmi (s nimi nahrala svoj prvý album *Cracov*).

6. Obálku albumu Krzysztofa Komeda Astigmatic vytvoril Rostław Szaybo, ktorý zároveň vytvoril obálku aj pre sériu albumov Polish Jazz. Jeho tvorbu obálok albumov a hudobných plagátov sme organizovali v Poľskom inštitúte v r. 2015 a 2016. V ktorom roku vyšiel Astigmatic, považovaný za najlepší poľský džezový album všetkých čias?

- 1 – v r. 1958
- 2 – v r. 1962
- 3 – v r. 1963
- 4 – v r. 1966

Blues v Poľsku

Začiatky rock'n'rollu a bluesu sú v Poľsku nerozlučne so sebou spojené – prvá rock'n'rollová kapela sa totiž volala **Rhythm and Blues**. Spolu s rozvojom big-beatu sa objavili kapely hrajúce blues, napr. **Polanie**. Za otca poľského bluesu sa však považuje **Tadeusz Nalepa** pochádzajúci z Rzeszówa. Jeho druhá formácia – **Breakout** s **Mirou Kubasińskou** ako vokalistkou – ho okrem čistého bluesu spájala s rockom. Ich albumy *Na drugim brzegu tęczy*, *Blues* či *Karate* sú dodnes inšpiráciou pre iných hudobníkov. Bluesové korene má aj kapela **SBB** (Silesian Blues Band) tešiaca sa oblube aj na Slovensku, ktorá začala hrať v 70. rokoch. Na začiatku tejto dekády na Sliezsku (ktoré sa stalo kolískou poľského bluesu) vznikla ďalšia ikona – kapela **Dżem**. O jej úspechu rozhodol najmä charizmaticky líder a vokalista **Ryszard Riedel**. Bol doposiaľ jediným poľským rockerom, o ktorom vznikol biografický film: *Odsúdený na blues* (2005). Napriek jeho smrti v r. 1994 Dżem funguje dodnes. V tejto dekáde začal svoju kariéru aj **Ireneusz Dudek**, hudobník a popularizátor bluesu, organizátor festivalu **Rawa Blues**, či tiež blues-rocková kapela **Krzak**. Vtedy začal hrať aj **Mietek Blues Band** pochádzajúci z Gdanska a **Free Blues Band** (ktorý sprevádzal **Nalepu** na konci jeho života).

Nová vlna poľského bluesu sa objavila v 80. rokoch spolu s explóziou poľského rocku. Také kapely a interpreti ako **Kasa Chorych**, **Easy Rider**, **After Blues**, **Martyna Jakubowicz**, **Monika Adamowska** i **Joy Band**, **Obstawa Prezydenta**, **Jan 'Kyks' Skrzek** a **Śląska Grupa Bluesowa**, **Gang Olsena** svedčili o popularite tejto hudby v Poľsku.

Blues je dnes naďalej populárny, prichádzajú noví interpreti, nové kapely: **Magda Piskorczyk**, **Cree**, **Shy Albatross** (s fenomenálnou vokalistkou **Nataliou Przybysz**), **Blues Flowers**, **Cheap Tobacco**. Popularitu bluesu v Poľsku živia mnohé festivaly s účasťou zahraničných hviezd: **Toruń Blues Meeting**, **Olsztyńské bluesové noci**, **Blues Express** či **Suwałki Blues Festival**.

Poľský inštitút v Bratislave aktívne propaguje poľský blues na Slovensku – spolu s bratislavským Múzeom obchodu a mesačníkom Blues organizuje pravidelné koncertné vystúpenia s názvom **Poľská bluesová noc** (konalo sa doposiaľ 5 ročníkov) či koncerty individuálnych interpretov. Vďaka tomu na Slovensku vystúpili napr. **Los Agentos**, **Marek Piowczyk Trio**, **Kinga Głyk**, **Blues Time**, **Outsider Blues**, **Krzysztof Głuch Oscillate**, **Boogie Boys**, **Forsal**, **Pola Chobot & Adam Baran**, **Krzysztof 'Puma' Piasecki Trio** či **Blackberry Brothers**.

7. Jedným z najpopulárnejších bluesových interpretov v Poľsku je harmonikár **Ślawek Wierzcholski**. Spolu so svojou kapelou **Nocna Zmiana Bluesa** hral aj v bratislavskom Múzeu obchodu. V ktorom roku sa naposledy predstavil na tejto scéne?

- 1 – 2016
- 2 – 2017
- 3 – 2018
- 4 – 2019

Rockové festivaly

Pri plánovaní letnej dovolenky v r. 2021 by milovníci hudby nemali zabúdať na festivaly v Poľsku. Okrem letných dážďových festivalov či koncertov vážnej hudby nájdete na hudobnej mape Poľska aj mnohé prestížne festivaly.

K najznámejším a legendárnym patrí **festival v Jarocine**. Na začiatku 80. rokov spolu s explóziou rocku sa „**Veľkopoľské rytmy mladých**“ preformovali na „**Festival rockových hudobníkov**“. Do roku 1989 sa tento festival napriek obmedzeniam spojeným s cenzúrou stal hlavným podujatím nezávislej hudby, ktorú bolo takmer nemožné počuť v oficiálnom rozhlase. Jarocin sa stal symbolom slobody známym aj v okolitých štátoch vrátane Československa. Festival – hoci v o niečo inej podobe – trvá dodnes a často si hudbu chodia vypočuť dve generácie – rodičia, ktorí si pamätajú festival z 80. rokov, a ich deti. O fenoméne tohto festivalu hovorí film *Jarocin, načo sloboda*, ktorý bol už niekoľkokrát premietaný aj na Slovensku.

V súčasnosti je najvýznamnejším medzinárodným festivalom v Poľsku **OpenAir** v Gdyni, ktorý sa koná na prelome júna a júla. Okrem poľských hudobníkov na ňom vystupujú svetové hviezdy ako Foo Fighters, Arctic Monkeys, Red Hot Chili Peppers, Fath No More, Pearl Jam, Blur a mnoho ďalších. Milovníkov alternatívnej hudby pozývame na **Off Festival** do Katowíc (začiatok augusta). Poľských interpretov doplnia umelci ako Patty Smith, PJ Harvey, Swans, The Smashing Pumpkins, Belle and Sebastian. Koncerty rockových veteránov (np. Billy Idol, Bryan Ferry, Deep Purple, Sisters of Mercy, Yes), ktoré sa počas celého leta konajú v okolí Słupska (Dolina Charlotty), tvoria **Festival rockových legend**. Tí, ktorí majú zase radi

gothic rock, by mali navštíviť **Castle Party** v Bolkówe koncom júla. V podobnom termíne milovníci elektronickej a tanečnej hudby sa stretávajú pri Visle v Plocku na festivale **Audioriver**. Podobnú hudbu nájdete aj na festivale **Tauron Nowa Muzyka** v Katoviciach (začiatok júna), ktorý sa koná v úžasných postindustriálnych priestoroch sliezskych baní a tovární. Milovníkov „ťažkého hrania“ a metalu pozývame začiatkom júna do Gdanska na **Mystic Festival** – svoju účasť v r. 2021 ohlásili už Judas Priest. Polovica augusta je tiež tradičným dátumom **Kraków Life Festival**, ktorý prezentuje široké spektrum poprockových interpretov. A nakoniec pozývame aj do Kostrzyña nad Odrou na najväčší rockový festival v Európe. Vždy na prelome júla a augusta sa koná **Pol'and'Rock Festival** (do r. 2018 – Przystanek Woodstock). Skvelú hudbu poľských a zahraničných interpretov počúva až 500 tisíc návštevníkov!

8. Ako sa volá najväčší festival reggae hudby v Poľsku, ktorý sa koná v polovici augusta v jednom z mazúrskych miest?

- 1 – Olecko Reggae Festival
- 2 – Ostróda Reggae Festival
- 3 – Olsztyn Reggae Festival
- 4 – Orzysz Reggae Festival

Tradičná hudba – pol'ské folklórne súbory

Ľudové regionálne, tradičné, detské či folklórne súbory propagujú pol'ské tradície a folklór, pričom prezentujú piesne a tance z rôznych regiónov Poľska. Každý z týchto súborov má za sebou stovky či tisíce koncertov v Poľsku a zahraničí. K najznámejším patria:

Štátny ľudový súbor Mazowsze bol založený v r. 1949 v Karoline pri Varšave. Súbor koncertoval v Poľsku a v zahraničí (na všetkých kontinentoch). Spočiatku prezentoval folklór z dvoch regiónov, dnes má v repertoári už folklór celého Poľska. Ľudové kroje tohto FS pochádzajú z 33 regiónov.

Štátny folklórny súbor Śląsk inauguroval svoju pôsobnosť v r. 1953. Hudbu pre súbor komponuje aj známy skladateľ Wojciech Kilar. Śląsk si získal sympatiu publika všetkých kontinentov. Každý rok odohrá okolo 100 koncertov pre verejnosť. FS tvorí 150 osôb, pričom disponuje 2600 kostýmami a vo svojom repertoári má 212 čísel.

V súčasnosti v Poľsku funguje okolo 40 študentských folklórnych súborov. Aký prvý študentský FS vznikol **Folklórny súbor Banicko-hutníckej akadémie Krakus** z Krakova (1949). V r. 1952 začal svoju pôsobnosť originálny **Študentský goralský súbor Skalni** v Krakove. Jedným z najstarších súborov je tiež **Súbor ľudového tanca UMCS** v Lubline (1953).

9. Aký pol'ský folklórny súbor vystúpil v r. 2018 v Bratislave pri príležitosti 100. výročia znovuzískania nezávislosti Poľska v rámci spoločného koncertu so SLUKom?

- 1 – Krakus
- 2 – Mazowsze
- 3 – Śląsk
- 4 – Skalni

Hviezdy pol'ského popu

Najpopulárnejší hudobný žáner, ktorý dnes zaznieva z éteru rádii a tvorí hudobnú kulisu v domácnostiach, je určite popová hudba. Z bohatej najnovšej histórie populárnej hudby prinášame prehľad spevákov a kapiel, ktorých a ktoré v posledných desaťročiach počúvalo celé Poľsko.

Rock'n'roll (známy aj ako bigbít) sa začal v Poľsku hrať v r. 1959. Vtedy totiž debutovala kapela **Rythm and Blues**. V 60. rokoch sa objavili nové kapely **Czerwono-Czarni**, **Niebiesko-Czarni**, **Skaldowie**, **Trubadurzy**, vznikla skupina **No To Co** a kapela **Breakout** (s **Tadeuszom Nalepom** a **Mirou Kubasińskou**). Módne boli ženské vokálne kapely: **Alibabki** či **Filipinki**.

Na prelome 60. a 70. rokov sa objavili takí umelci ako **Zbigniew Wodecki**, **Andrzej Zaucha**, **Andrzej Rosiewicz**. V r. 1963 svoj prvý koncert odohrala **Maryla Rodowicz**. Najpopulárnejšou poľskou kapelou v r. 1965 sa stali **Czerwone Gitary**, kde svoju kariéru naštartovali **Krzysztof Klenczon** a **Seweryn Krajewski**. V 70. rokoch sa veľkej popularite tešili **Anna Jantar** ako aj **Hanna Banaszak**, **Edyta Geppert**, **Majka Jeżowska** a kapela **Vox**. Vtedy tiež sólovú kariéru odštartoval **Krzysztof Krawczyk**.

V 70. rokoch vznikli kapely **Klan** a **SBB** (na čele s **Józefom Skrzekom**). V r. 1973 vznikla **Budka Suflera** s vokalistom **Krzysztofom Cugowským**. Slávu kapele priniesla pieseň „*Cień wielkiej góry*“ (s kapelou spolupracovali napr. **Jan Borysewicz**, **Izabela Trojanowska**, **Urszula**). O dva roky neskôr vznikol

Maanam s vokalistkou **Olgou „Korou“ Jackowskou**. Dôležitejšími interpretmi tohto obdobia (známeho ako *Hudba mladej generácie*) boli tiež kapely **Kombi**, **Exodus**, **Mech**, **Porter Band** a **Perfect**, ktoré si vďaka moderným zvukom a protestným textom získali veľkú popularitu. Medzi inými kapelami v tomto období stoja za zmienku **Republika**, **Bajm**, **Lady Pank**, **Lombard** a **Oddział Zamknięty**. Symfonický rock reprezentovala skupina **Ogród Wyobraźni**. Kapely **Dżem**, **Krzak** a **Kasa Chorych** hrali blues rock. Rock s džezom zase spájala krakovská skupina **Kwadrat**. Na začiatku 80. rokov vznikli prvé poľské punkové kapely a skupiny novej vlny. K najvýznamnejším patria **Kryzys**, **KSU**, **Tilt**, **Deadlock**, **Śmierć Kliniczna**, **Kult**, **Dezerter**, **Brygada Kryzys**. Hardrock zase hrali napr. **TSA**, **Turbo** a **Bank**.

V 90. rokoch sa objavili nové hudobné vydavateľstvá, ktoré propagovali nových umelcov (napr. **Pomaton**, **Izabelin Studio**, **Zic Zac**, **MJM Music PL**, **BMG Poland**). Veľký úspech vtedy zaznamenali takí interpreti ako **Voo Voo**, **De Mono**, **Wilki**, **Varius Manx**, **Hey**, **Edyta Bartosiewicz**, **Big Cyc**, **Piersi**, **Elektryczne Gitary**, **O.N.A.**, **Ira**, **Kasia Kowalska**, **Kayah**, **Anita Lipnicka** či **Myslovitz**. **Shazza**, **Boys**, **Bayer Full** a **Akcent** sú interpreti populárnej diskotékovej hudby – tzv. disco polo.

Czesław Niemen (1939-2004)

10. V r. 1965 Czesław Niemen založil kapelu Akwarele a o dva roky neskôr spolu vydali album, ktorý zaznamenal obrovský úspech a stal sa prvým poľským zlatým albumom.

O aký album ide?

- 1 – „Sukces“
- 2 – „Czy mnie jeszcze pamiętasz“
- 3 – „Dziwny jest ten świat“
- 4 – „Enigmatic“

